

בועז חנוכי - המ"ב
hmb-hboaz@icba.org.il

טיפול פרות ברפת הרובוטית

ברפת הרובוטית יש צורך בהתאמת עטין הפרה למכונה החליבה האוטומטית. מעבר להוצאה של פרות בתחילת העבודה עם הרובוט, יש צורך גם בשמירה קבועה על פרות עם מבנה עטין מתאים. במערכת הטיפול בהתאחדות מלווים את הנושא ומנסים לשמור על איזון בין התכונות החשובות בטיפול העדר של הרפת הרובוטית

כווני הטיפול ברפת הרובוטית

למרבית הרפתות בארץ אין צורך בכונן טיפוח ייחודי או שונה, מכיוון שרוב הרפתנים רוצים לשפר, בו זמנית, את תכונות הייצור ואת תכונות המשנה באופן המיטבי. קיים הבדל בדגשים הניתנים לכל אחת מהתכונות ברפתות שונות, כל אחד לפי שיקוליו. ברפתות שחולבות באמצעות רובוט חליבה המצב שונה משום שרובוט החליבה "רגיש" למבנה העטין של הפרה הרבה יותר ממכונת החליבה ה"רגילה", זו האחרונה מורכבת על העטין בד"כ ע"י חולב מיומן בשניות ספורות. זמן הרכבת המכונה על העטין ברובוט החליבה הוא קריטי, והשאיפה היא שהרובוט לא יתעכב, בגלל פרה עם מבנה עטין גרוע. יש לזכור שבטיפול יש מחיר לכל כוון בחירה שלנו. אם נדגיש מדי את תכונות העטין, מטבע הדברים נקבל רשימת פרים עם תכונות ייצור נמוכות יותר, מכיוון שלא כל הפרים הגבוהים בחמ"מ, גבוהים גם בטיפול עטין. למשל, בלוח הפרים החדש מחורף 2009 נעדיף ברפת רובוטית לעבוד עם פר כמו הודל, שמצטיין בטיפול תכונות עטין גבוה מאוד (מיקום פטמות 111, עטין כללי 114), למרות שערכי החמ"מ שלו אינם מהגבוהים בלוח (חמ"מ 599). כל פר מהווה מעין "עסקת חבילה" עם יתרונות וחסרונות ואין פר מושלם. הודל, למשל, חלש בתכונות המשנה (מעלה רת"ס 0.22, מוריד פוריות 2.3-, גרוע בהמלטה קשה בנות הפר 3.8+), עובדה זו קונסת את החמ"מ שלו ב-85 יחידות מכיוון שתכונות המשנה הן חלק מהאינדקס הכללי, PD07. לפיכך, הגישה הנכונה היא לשמור על פיזור רחב של פרים. בנוסף יש לזכור שהשימוש בנטע לצורך השידוך חשוב ביותר מפני שהוא נותן "רשת ביטחון" מפני פגיעה בתכונות הנבדקות ע"י נטע במהלך השידוך: המלטה קשה, רת"ס, פוריות, חלב, אחוז שומן, אחוז חלבון והכי חשוב - קרבה בשארות. טיפוח הוא תחום מקצועי שההתקדמות בו היא אטית ואת התוצאות רואים בטווח של שנים. לכן יש ללכת בזהירות תוך ניסיון לשמור על קו שאינו "מפקיר" לחלוטין את תכונות הייצור, ובכך להבטיח התקדמות גנטית סבירה בתכונות הייצור, תוך שימת דגש על טיפוח למבנה עטין המתאים לחליבה ברובוט.

נעה וטיפול העדר

תכנת נעה מספקת את הכלים הדרושים לצורך בנייה וביצוע של תכנית

הטיפול ברפתות ובכלל זה, גם לרפתות הרובוטיות. צוות המדריכים של נעה עוסק בכך, ומדי חצי שנה, לאחר פרסום לוח הפרים החדש, אנו מרכיבים בעזרתו של אפרים עזרא רשימת פרים ייעודית למשקי רובוט. הרכבת רשימה זו מתבצעת תוך שימת דגש מיוחד על ציוני שיפוט העטין של הפרים, כי אלו חשובים במיוחד לרפתני הרובוט. ביוזמתו של דוד בן-עזיאל, החלו כבר לפני כשלוש שנים, שופטי הבקר בהתאחדות לטיפול תכונות עטין נוספת - מיקום פטמות אחורי. מהטעם שתכונה זו חשובה במיוחד לפרות הנחלבות ברובוט החליבה.

נעה מספקת את כל הכלים לביצוע בחינת הנתונים לצורך הגדרת צרכי הטיפול המיוחדים של הרפת. שגרת העבודה של המדריכים עם המשקים כוללת שני ביקורים בשנה, סמוך ככל האפשר למועד פרסום לוח הפרים. לרוב, מתחילים בבדיקה של דוח ניתוח סיבות היציאה, על מנת ללמוד האם אכן קיימת בעיה מיוחדת ברפת, שבגינה מוצאים פרות, למשל בשל בעיות במבנה העטין.

קורה לא פעם, שהרפתן מתרשם כי הוא מוציא פרות רבות בשל בעיית עטין, אך בבדיקת דוח ניתוח סיבות יציאה נראה ש"הרושם" הזה אינו מדויק, על זה נאמר "ההבדל בין רושם לרישום"... מומלץ מאוד לכולם לבצע את בחינת הנתונים המסודרת לפני שמחליטים על המדיניות לעתיד.

לאחר בדיקה זו יש לבדוק ב"נטע" את ההתקדמות הגנטית לפי שנים. בחלון זה ניתן לבחון את הרמה הגנטית של כל העגלות שנולדו במשק, לפי שנת לידה, בהשוואה לממוצעי האזור ולממוצע הארצי.

כאשר ניגשים למלאכת התאמת הפרים, יש לבחור את אחוזי השימוש הרצויים לפרים עם תכונות העטין המשופרות. אלו יבואו מן הסתם על חשבון פרים עם תכונות עטין פחות רצויות. לאחר קביעת אחוזי השימוש לפרים והרצת מהלך ההתאמה, מומלץ לבחון את התוצאה המחושבת המתקבלת בהנחה שנבצע את ההזרעות בהתאם להתאמות שנקבעו. גישה מחלון אחוזי השימוש ע"י לחיצה על האייקון ששמו "אומדנים גנטיים משוקללים". בחלון זה יש לבדוק את ההתקדמות המתקבלת במדדים השונים.

בגרסה הקרובה של נעה יהיו דוחות חדשים ומפורטים אשר יציגו ניתוח עמוק יותר של מגמות ההתקדמות הגנטית ברפת לאורך השנים, כולל השוואה לפרות שיצאו. דוחות אלו יאפשרו בדיקה מעמיקה של מדיניות הוצאת הפרות ברפת. ■